

Byla C-517/21

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį

Gavimo data:

2021 m. rugpjūčio 20 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Landesgericht Korneuburg (Austrija)

Sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2021 m. liepos 13 d.

Atsakovė:

Laudamotion GmbH

Ieškovai:

TG

QN

AirHelp Germany GmbH

Pagrindinės bylos dalykas

Keleivių teisės – Teisė į kompensaciją – Sąvoka „atvykimas registruotis“ – Napatogumai – Faktinis vykimas skrydžiu kaip galima reikalavimo teisės sąlyga

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Sąjungos teisės išaiškinimas, SESV 267 straipsnis

Prejudiciniai klausimai

1. Ar Reglamento (EB) Nr. 261/2004, nustatančio bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinančio Reglamentą (EEB) Nr. 295/91 (Oro

transporto keleivių teisių reglamentas), 3 straipsnio 2 dalies a punktą reikia aiškinti taip, kad reglamentas taikomas keleiviui, kuris užsiregistruoja internetu, tačiau neatvyksta šioje nuostatoje nurodytu laiku į registracijos vietą?

2. Ar, atsižvelgiant į 2009 m. lapkričio 19 d. Europos Sąjungos Teisingumo Teismo sprendimą sujungtose bylose C-402/07 ir C-432/07, Oro transporto keleivių teisių reglamento 5 straipsnį, siejamą su 7 straipsniu, reikia aiškinti taip, kad keleivis – jei skrydį vykdančio oro vežėjas negali būti atleidžiamas nuo atsakomybės pagal Oro transporto keleivių teisių reglamento 5 straipsnio 3 dalį – turi teisę į kompensaciją, jei:

- į galutinę paskirties vietą atitinkamu skrydžiu atvykstama pavėlavus ne mažiau kaip tris valandas,
- jau prieš įlaipinant į lėktuvą buvo aišku, kad į galutinę paskirties vietą bus atvykta pavėlavus ne mažiau kaip tris valandas, ir
- keleivis neatvyksta laipintis į šio skrydžio orlaivį?

Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

3. Ar tai taikoma ir tuo atveju, kai keleivis be skrydį vykdančio oro vežėjo pagalbos užsisako alternatyvų skrydį ir juo tik šiek tiek vėliau atvyksta į kitą oro uostą, kuris aptarnauja tą patį miestą ar regioną, kaip ir iš pradžių užsakytas skrydis (Oro transporto keleivių teisių reglamento 8 straipsnio 3 dalis), nei būtų pagal tvarkaraštį atvykęs iš pradžių užsakytu skrydžiu į galutinę paskirties vietą?

Jei į antrąjį klausimą būtų atsakyta teigiamai:

4. Ar tai taikoma ir tuo atveju, kai skrydį vykdančio oro vežėjas keleivį jo prašymu perregistruoja į alternatyvų skrydį ir keleivis galutinę paskirties vietą pasiekia anksčiau, nei būtų pasiekęs vykdamas iš pradžių užsakytu skrydžiu, bet vėliau, nei būtų pasiekęs vykdamas iš pradžių užsakytu skrydžiu pagal tvarkaraštį (nors pats skrydis, į kurį buvo perregistruotas keleivis, nebuvo „atidėtas ilgam laikui“)?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

2004 m. vasario 11 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 261/2004, nustatantis bendras kompensavimo ir pagalbos keleiviams taisyklės atsisakymo vežti ir skrydžių atšaukimo arba atidėjimo ilgam laikui atveju, panaikinantį Reglamentą (EEB) Nr. 295/91

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso aprašymas

- 1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą apima tris panašias situacijas, kuriomis remiantis reikia atsakyti į klausimą, ar keleivis iš tikrųjų turėjo vykti skrydžiu,

kuriuo galutinę paskirties vietą būtų pasiekęs ne mažiau kaip trimis valandomis vėliau. Visi ieškovai reikalauja kompensacijų pagal Reglamento (EB) Nr. 261/2004 5 straipsnio 1 dalies c punktą, siejamą su 7 straipsnio 1 dalies a arba b punktais.

Dėl proceso, susijusio su 22 R 203/20p

- 2 Ieškovas turėjo patvirtintą rezervaciją skrydžiui OE 190, kurį 2019 m. spalio 23 d. turėjo vykdyti atsakovė iš Diuseldorfo (DUS) į Kosą (KGS), išvykimas 14.45 val., atvykimas 19.10 val. Iš tikrųjų orlaivis iš DUS pakilo tik 19.27 val. (išvykimas atidėtas 4 val. 42 min.) ir į KGS atvyko tik 23.38 val. (vėlavo atvykti 4 val. 28 min.). Ieškovas registravosi šiam skrydžiui internetu.
- 3 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad registracijos internetu atveju fizinis atvykimas į registravimosi vietą salėje nėra būtinas, o Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnio 2 dalies a punkto taikymo sąlyga yra įvykdyta, jei registracija buvo atlikta internetu. Be to, reglamente nėra nurodyta, jog tam, kad keleivis turėtų teisę į kompensaciją, jis turi ir išvykti atidėtu skrydžiu. Atsakovė dėl tokio sprendimo pateikė apeliacinį skundą.

Dėl proceso, susijusio su 22 R 83/21t

- 4 Ieškovas turėjo patvirtintą rezervaciją skrydžiui OE 314, kurį 2019 m. gruodžio 19 d. turėjo vykdyti atsakovė iš Vienos (VIE) į Londono Stanstedo oro uostą (STN), išvykimas 06.50 val., atvykimas – 08.10 val. Iš tikrųjų orlaivis iš VIE pakilo tik 13.20 val. (išvykimas atidėtas 6 val. 30 min.), o į STN atvyko tik 14.30 val. (vėlavo atvykti 6 val. 20 min.).
- 5 Ieškovas registravosi internetu, o likus valandai iki numatyto išvykimo laiko atvyko prie atsakovės registracijos langelio, tačiau ten nieko nebuvo. Išvykimų švieslentėje buvo rodomas tik popietinis užsakyto skrydžio orlaivio išvykimo laikas.
- 6 Ieškovas buvo užsisakęs skrydį, kad galėtų nuo 10.00 val. dalyvauti konferencijoje Londone. Tuomet jis užsisakė kitos oro transporto bendrovės skrydį ir 08.15 val. atvyko į Londono Hitrou oro uostą.
- 7 Atsakovės SMS žinutė, kad skrydis OE 314 bus vykdomas tik popiet, ieškovas gavo tik 09.00 val.
- 8 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad teisė į kompensaciją įgyjama ir tuo atveju, jei keleivis atsisako vykti ne mažiau kaip trimis valandoms neišvengiamai atidedamu skrydžiu. Tokiu atveju prievolė vykti skrydžiu nesuderinama su Reglamente (EB) Nr. 261/2004 nustatyto aukštu apsaugos lygiu, juo labiau kad kelionės tikslas dėl skrydžio atidėjimo gali likti nepasiektas. Nepatogumai ieškovui šiuo atveju pasireiškė tuo, kad jam teko per trumpą laiką ir esant didelei įtampai susiorganizuoti kitą skrydį. Atsakovė dėl šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą.

Dël proceso, susijusio su 22 R 228/21s

- 9 Keli keleiviai, perleidę savo reikalavimus ieškovei, turėjo patvirtintą rezervaciją skrydžiui OE 300, kurį 2019 m. birželio 25 d. turėjo vykdyti atsakovė iš Diuseldorfo (DUS) į Maljorkos Palmą (PMI), išvykimas 10.40 val., atvykimas – 13.05 val. Iš tikrųjų orlaivis iš DUS pakilo tik 21.45 val. (išvykimas atidėtas 11 val. 5 min.), o į PMI atvyko tik 23.57 val. (vėlavo atvykti 10 val. 52 min.).
- 10 Išvykimo dienos rytą keleiviai buvo informuoti apie tai, kad užsakytas skrydis OE 300 atidėtas ir orlaivis išvyks tik 18.10 val. Gavę dar vieną pranešimą, kad išvykimas atidedamas dar valandai, keleiviai susisieė su atsakove, norėdami pasiteirauti apie perregistravimą į ankstesnį skrydį. Keleiviai buvo perregistruoti į 2019 m. birželio 25 d. skrydį OE150 iš DUS į PMI, išvykimas 17.05 val., atvykimas 19.10 val., ir šio skrydžio orlaivis Maljorkos Palmoje nusileido laiku. Dël perregistravimo keleiviai neatvyko registruotis į skrydį OE300, bet atvyko registruotis į skrydį OE150.
- 11 Pirmosios instancijos teismas nusprendė, kad keleiviai, kuriems organizuotas pakaitinis skrydis ir kuriems apie tai pranešta dar iki iš pradžių užsakyto skrydžio orlaivio išvykimo, nebeprivalo atvykti registruotis į iš pradžių užsakytą skrydį tam, kad išsaugotų savo teises pagal Reglamentą (EB) Nr. 261/2004. Atsižvelgiant į tai, kad keleiviai prarado daugiau nei tris valandas, jie turi teisę į kompensaciją. Atsakovė dël šio sprendimo pateikė apeliacinį skundą.

Esminiai pagrindinės bylos šalių argumentai

- 12 Pirmuoju atveju ieškovas teigia, kad dalyvavo atidėtame skrydyje ir kad atsakomybė už skrydžio atidėjimą tenka tik atsakovei. Be to, „atvykimas registruotis“ prilygsta „registracijai“; tai matyti, pavyzdžiui, iš reglamento redakcijos anglų kalba. Nepatogumų kilo dël to, kad skrydis buvo rezervuotas dël konkrečios priežasties.
- 13 Antruoju atveju ieškovas teigia, jog nebuvo galima pagrįstai tikėtis, kad jis vyks tokiam laikui atidėtu skrydžiu, siekdamas įgyti teisę į kompensaciją už nepatogumus. Jis būtų mielai suteikęs atsakovei galimybę organizuoti pakaitinį vežimą, bet tai buvo neįmanoma, nes registracijos punktas išvykimo oro uoste buvo tuščias. Vienintelis būdas dalyvauti konferencijoje buvo spontaniškai užsisakyti alternatyvų skrydį.
- 14 Trečiuoju atveju teigiama, kad perregistravimo atveju nebūtina atvykti registruotis į iš pradžių užsakytą skrydį. Keleiviai ne atsisakė vykti iš pradžių užsakytu skrydžiu, o pasinaudojo galimybe vykti pakaitiniu skrydžiu. Vis dėlto galutinė paskirties vieta buvo pasiekta daugiau kaip trimis valandomis vėliau, todėl atsirado teisė į kompensaciją.
- 15 Atsakovė iš esmės teigia, kad ieškovai neatvyko registruotis į atitinkamus skrydžius. Be to, ji nebuvo informuota, kad skrydžių atsisakoma, todėl

neįvykdytos net pagrindinės Reglamento (EB) Nr. 261/2004 3 straipsnyje nustatytos jo taikymo sąlygos. Registracija yra tik „atvykimo registruotis“ dalis. Žodis „atvykti“ gali būti aiškinamas tik kaip reiškiantis fizinį keleivio buvimą. Laikas, per kurį turi būti organizuotas pakaitinis vežimas tam, kad nereikėtų mokėti kompensacijos, yra ypač trumpas, todėl fizinis keleivio buvimas būtinas ir dėl organizacinių priežasčių.

- 16 Atsakovė taip pat teigia, kad teisė į kompensaciją dėl skrydžio atidėjimo ilgam laikui negali būti suteikta, jei keleivis savanoriškai neatvyko į skrydį. Tokiais atvejais dėl skrydžio atidėjimo neatsiranda nepatogumų. Be to, atsižvelgiama į keleivio, o ne skrydžio orlaivio vėlavimą atvykti į galutinę paskirties vietą.
- 17 Be to, dėl antrojo atvejo atsakovė teigia, kad ieškovas nesuteikė jai jokių galimybių organizuoti pakaitinį vežimą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų santrauka

- 18 Tam, kad būtų galima įvertinti, ar taikoma teisė į kompensaciją, reikia išsiaiškinti, ar taikomas Reglamentas (EB) Nr. 261/2004. Jei taip, reikia išsiaiškinti ir tai, ar keleivis taip pat privalėjo ir išvykti orlaiviu, kuris į galutinę paskirties vietą atvyko ne mažiau kaip trimis valandomis vėliau.

Dėl pirmojo klausimo

- 19 Šiuo atveju kyla klausimas, ar tam, kad reglamentas būtų taikomas, pakanka registracijos internetu, ar keleivis vis dėlto turi būti reglamento 3 straipsnio 2 dalyje nurodytu laiku išvykimo oro uoste. Tai, kad reglamente nėra aiškaus atsakymo į šį klausimą, galėtų būti susiję su aplinkybe, kad registracija internetu priimant reglamentą dar nebuvo labai paplitusi.
- 20 Reikia išsiaiškinti, ar sąvoka vokiečių kalba „Abfertigung“ („registravimas“) prilygsta „Check-In“ (registracija) (internetu), ar jos apimtis yra platesnė. Pavyzdžiui, versijoje anglų kalba vartojama sąvoka „check-in“, kuri leidžia manyti, kad registracijos internetu gali pakakti.
- 21 Šiuo atveju „atvykimas“ būtų nereikalingas, o sėkminga registracija internetu reikštų, kad taikomas Reglamentas (EB) Nr. 261/2004. Tokios nuomonės laikosi ir apeliacinės instancijos teismas, tačiau Teisingumo Teismo jurisprudencijoje šis klausimas dar nėra išaiškintas.

Dėl antrojo klausimo

- 22 Kyla klausimas, ar keleivis turi teisę į kompensaciją ir tuo atveju, jei sužino apie skrydžio atidėjimą ilgam laikui dar prieš skrydį ir todėl nebevyksta šiuo skrydžiu.
- 23 Pagal nacionalinę doktriną teisė į kompensaciją egzistuoja ir tada, jei keleivis, žinodamas apie skrydžio atidėjimą ilgam laikui, nebevyksta šiuo skrydžiu,

pavyzdžiui, todėl, kad skrydis tampa nebetinkamas kelionės tikslui pasiekti. Tokiu atveju keleivio patirta žala panaši į atšaukus skrydį patiriamą žalą. Apeliacinės instancijos teismo nuomone, tai nėra visiškai nepagrįsta. Tiesa, negalima teigti, kad keleivio vykimas skrydžiu niekuomet negali būti sąlyga teisei į kompensaciją pripažinti (pavyzdžiui, jei apie atidėjimą nebuvo galima sužinoti iš anksto). Kita vertus, negali būti reikalaujama, kad keleivis, net ir žinodamas apie tai, kad atvyks į galutinę paskirties vietą mažiausiai trimis valandomis vėliau, vyktų skrydžiu vien tik tam, kad įgytų teisę į kompensaciją. Šiuo atveju nepatogumai susiję ne tik su pavėluotu atvykimu į galutinę paskirties vietą.

- 24 Vis dėlto ketinimas laiku atvykti į tam tikrą renginį galutinėje paskirties vietoje negali būti lemiamu veiksmu. Teisė į kompensaciją nėra įgyjama, jei į renginį nespėjama net ir atidėjus atvykimą mažiau kaip trimis valandoms. Taigi teisė į kompensaciją egzistavimui neturi reikšmės tai, kokią individualią žalą keleivis faktiškai patyrė dėl skrydžio atšaukimo ar atidėjimo ilgam laikui.

Dėl trečiojo klausimo

- 25 Tuo atveju, jei keleivis dar iki išvykimo pamato, kad skrydis bus atidėtas daugiau nei trimis valandoms, ir neatvyksta į skrydį, teisė į kompensaciją būtų galima atmesti, jei nepatogumai keleiviui pasireiškia tik atidėtu atvykimu į galutinę paskirties vietą, o keleivis pasiekia galutinę paskirties vietą kitu būdu, mažiau nei trimis valandomis vėliau.
- 26 Vis dėlto turėtų būti atsižvelgta į tai, kad skrydžio atšaukimo atveju teisė į kompensaciją išlieka, jei keleivis pasiekia galutinę paskirties vietą kitu būdu, savarankiškai.

Dėl ketvirtojo klausimo

- 27 Būtų galima teigti, kad Reglamentas (EB) Nr. 261/2004 dėl perregistravimo tampa taikytinas pakaitiniam skrydžiui, todėl iš pradžių užsakytas skrydis nebetenkina nė vienos alternatyvios reglamento 3 straipsnio 2 dalies sąlygos, taigi, jis nebetaikytinas iš pradžių užsakytam skrydžiui. Tokiu atveju teisė į kompensaciją būtų nebesuteikiama už iš pradžių užsakyto skrydžio atidėjimą. Vis dėlto atrodo, kad tai neteisinga, nes keleivis ir dėl atšaukto skrydžio, į kurį jis negali atvykti registruotis, turi teisę į kompensaciją, jei pakaitinis vežimas organizuojamas viršijant reglamento 5 straipsnio 1 dalies c punkto ii ir iii papunkčiuose nustatytas laiko ribas.
- 28 Tai rodo, kad teisei į kompensaciją, atsiradusiai dėl iš pradžių užsakyto skrydžio, neturi lemiamos reikšmės tai, kad keleivis po perregistravimo nebeturi patvirtintos rezervacijos iš pradžių užsakytam skrydžiui.